

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет мистецтва та дизайну

Кафедра мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін

Я. С. Семко, В. А. Панасюк

ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

методичні рекомендації до самостійної роботи для здобувачів освітнього рівня

«бакалавр» для спеціальності 053 «Психологія»

Автор:

Семко Яна Сергіївна, кандидат філософських наук, доцент кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Міжнародного гуманітарного університету.

Панасюк Валентин Анатолійович, кандидат політичних наук, доцент кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Міжнародного гуманітарного університету.

Рекомендовано до друку Вченою радою Міжнародного гуманітарного університету. Протокол № 2 від 15.10. 2023 р.

Рецензенти:

Добролюбська Юлія Андріївна, доктор філософських наук, професор, професор кафедри історії України ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Юшкевич Юлія Сергіївна, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, історії та політології Одеського національного економічного університету.

Семко Я. С., Панасюк В. А. Історія та культура України : методичні рекомендації до самостійної роботи для здобувачів освітнього рівня «бакалавр» для спеціальності 053 «Психологія» : електронне видання. Одеса, Міжнародний гуманітарний університет, 2023. с. URL: <https://hdl.handle.net/11300/26791>

© Семко Яна Сергіївна

© Панасюк Валентин Анатолійович

© Міжнародний гуманітарний університет

ЗМІСТ

Вступ.....	с. 4 - 6
Рекомендації до виконання рефератів.....	с. 6 - 8
Рекомендації до написання есе.....	с. 8 - 10
Рекомендації до виконання презентацій.....	с. 10 - 12
Тема 1. Витоки української історії та культури 1 млн тому – VII ст.....	с. 13 - 15
Тема 2. Київська Русь політичне та культурне життя (XI ст. – XIII ст.).....	с. 16 - 18
Тема 3. Соціально-політичний і культурний розвиток Галицько-Волинської держави (XII – XIV ст.).....	с. 19 - 20
Тема 4. Українські землі у складі іноземних держав. Українська культура Литовсько-польської доби (друга пол. XIV – перша пол. XVII ст.).....	с. 21 - 23
Тема 5. Українське козацтво та культура українського бароко (XVII – XVIII ст.).....	с. 24 - 26
Тема 6. Історико-культурний розвиток на українських землях кінця XVIII – сер. XIX ст.....	с. 27 - 28
Тема 7. Україна та українці на шляху національного відродження (друга половина XIX – перше двадцятиріччя XX ст.).....	с. 29 - 32
Тема 8. Соціально-політичні та культуротворчі процеси в Україні (20 – 80-х рр. XX ст.).....	с. 33 - 37
Тема 9. Історико-культурні процеси в Україні в умовах незалежності (90-ті рр. XX – початок XXI ст.).....	с. 38 - 40
Питання до екзамену.....	с. 41 - 42
Додаткові теми для рефератів і презентацій.....	с. 42 - 45
Критерії оцінювання самостійної роботи здобувача.....	с. 46 - 49
Рекомендована література.....	с. 50 - 52
Додатки	
Додаток 1. Приклад оформлення титульного аркушу реферату.....	с. 55
Додаток 2. Приклад оформлення титульного аркушу слайду презентації.....	с. 56
Додаток 3. Правила оформлення списку літератури для рефератів, презентацій, есе, доповідей.....	с. 57 - 58

ВСТУП

Самостійна робота – обов’язковий компонент навчальної та науково-пошукової роботи здобувачів. Самостійна робота здобувачів – це форма організації навчального процесу, при якій заплановані завдання виконуються здобувачем під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Самостійна робота є основним засобом засвоєння навчального матеріалу поза аудиторною навчальною роботою.

У процесі вдосконалення професійної освіти акцент діяльності викладача дедалі зміщується з розробки нових форм і методів активізації власної діяльності на стимуляцію активності здобувачів. Від волі, інтересів і прагнень останніх залежить ступінь залучення до навчального процесу і, як наслідок, успішність оволодіння професією.

Саме тому підготовці здобувачами до самостійної роботи надається пріоритетного значення. Усіляко заохочується їх творча ініціатива, прагнення до глибокого проникнення у теоретичні основи, вдосконалення практичних навичок в обраній галузі діяльності.

Мета самостійної роботи – сприяти формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості молодшої людини, суть якої полягає в уміннях систематизувати, планувати, контролювати й регулювати свою діяльність без допомоги й контролю викладача; допомогти здобувачам придбати глибокі і міцні знання, сформувати уміння самостійно здобувати, розширювати і поглиблювати знання, а також застосовувати отримані знання й уміння на практиці для формування власної позиції, теорії, моделі; сприяти розвитку творчої особистості, що володіє високою зрілістю, готовністю і здатністю переборювати життєві труднощі.

Завданнями самостійної роботи можуть бути засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація набутих знань, їхнє застосування при вирішенні практичних завдань та виконання творчих робіт, виявлення прогалин

у системі знань із предмета. Самостійна робота дає можливість здобувачу працювати без поспіху, обирати оптимальний темп роботи та умови її виконання.

Зміст самостійної роботи визначений робочою навчальною програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача. Самостійна робота

здобувача забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення дисципліни: підручниками, навчальними та методичними посібниками, презентаціями, навчальними відео роликами тощо. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння здобувачем у процесі самостійної роботи, вноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять.

Зміст самостійної роботи з дисципліни «Історія української культури» визначається робочою навчальною програмою цієї дисципліни, завданнями та рекомендаціями викладача.

Самостійна робота здобувачів включає:

- підготовку до аудиторних занять (лекцій та семінарів);
- виконання завдань з навчальної дисципліни протягом семестру;
- роботу над окремими темами навчальних дисциплін, які згідно з робочою навчальною програмою дисциплін винесені на самостійне опрацювання здобувачів;
- виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань у вигляді рефератів, есе і презентацій;
- підготовку до складання заліку;
- роботу в студентських наукових гуртках;
- участь у наукових і науково-практичних конференціях, семінарах, конкурсах, олімпіадах тощо.

При цьому викладач ознайомлює здобувачів:

- з формами та методами організації навчального процесу в університеті, основами наукової організації праці, методикою самостійної роботи, критеріями оцінювання якості самостійної роботи;
- формує навички роботи з підручниками, класичними першоджерелами та сучасною науковою літературою;
- навички пошуку оптимальних варіантів відповідей;
- навички науково-дослідної роботи;
- здійснює систематичний контроль за виконанням здобувачами завдань, рекомендованих до самостійного опрацювання, аналіз та оцінку роботи здобувача.

Опрацювання питань, що виносяться на самостійне опрацювання має наступний алгоритм:

1. Самостійне опрацювання частини матеріалу навчальної дисципліни у вигляді питань самостійної роботи за допомогою літератури, список якої додається до кожної теми.

2. Конспектування питань для самостійного опрацювання та підготовка до усного бліц опитування по цим питанням.

Оцінки (бали), одержані здобувачами за виконання різних видів самостійної роботи, проставляються в журналі викладача і входять до складу загальної бальної оцінки, тобто кількості балів, яку отримав здобувач в результаті контролю його знань, умінь та навичок при виконанні усіх видів навчальних робіт.

Рекомендації до виконання рефератів

Індивідуальна домашня робота здобувача має наступні форми: реферат, презентація, есе, підготовка доповіді.

Написання рефератів сприяє закріпленню і поглибленню знань, а також виробленню навичок самостійного мислення й уміння вирішувати поставлені перед здобувачем завдання. Зміст виконаної роботи дає можливість поглибити рівень знання досліджуваної проблеми, показати знання літератури і відомостей, зібраних здобувачем, який виконує реферативні роботи. Реферат повинен мати титульний лист, на якому на верхній частині пишеться назва навчального закладу, кафедри, ім'я, по-батькові і прізвище студента, курс, група, факультет, потім посередині назва теми дослідження, із правої сторони прізвище й ініціали, а також учений ступінь, звання наукового керівника. Знизу титульного листа місто і рік написання роботи.

План складається з таких пунктів як вступ, питання основної частини, висновок, література, із указівкою сторінок, з яких починаються ці розділи реферату. У вступі автор вводить читача в курс розглянутих питань, ставить мету, яку він збирається досягти; визначає задачі, що будуть вирішуватися в рефераті, а також указує на методи їхнього рішення. В основній частині йде виклад і розкриття питань теми і рішення поставлених задач. Зміст реферату повинен являти собою цілісну систему знань із досліджуваної проблеми з самостійними висновками.

Робота включає список літератури і зміст. Список літератури повинен включати, головним чином, новітні джерела: монографії, статті, підручники, електронні видання та електронна періодика, інші першоджерела з проблем дисципліни. Особлива увага приділяється періодичній пресі, що відбиває проблематику, порушену в рефераті. Захист реферату передбачає вміння здобувача обґрунтовувати ідеї і висновки реферату.

При написанні роботи обов'язкові посилання на використані джерела, що додає роботі обґрунтованість, наукову орієнтацію. Реферат дає можливість не

тільки переконатися в рівні знань здобувача по досліджуваній темі, але, що не менш важливо, встановити схильність здобувача до науково-дослідної роботи. У процесі написання реферату також розвиваються здібності здобувача до самостійного і творчого мислення.

Робота з написання реферату починається із з'ясування здобувачем теми і плану майбутнього реферату і визначення обсягу досліджуваного матеріалу, якого буде досить для розкриття теми. Якщо не зрозумілі терміни в назві теми або питаннях плану, варто звернутися до навчальної літератури, словників або за консультацією до викладача. За узгодженням з викладачем можна внести зміни в тему і план реферату.

Другим етапом роботи над рефератом є робота з літературою. Вона полягає в підборі і проробленні тієї літератури, за допомогою якої можна найбільш повно розкрити всі питання обраної теми. Як правило, здобувачеві надається в цьому питанні допомога і рекомендується основна література, необхідна для написання реферату, яка зазначена в даному методичному посібнику. Також здобувач може використовувати додаткову літературу, здатну допомогти йому в процесі роботи над рефератом. Наступним є етап осмислення і систематизації здобувачем отриманих знань, у процесі якого виробляється студентом основна концепція реферату. Після чого здобувач приступає до викладу своїх ідей у письмовій формі у вигляді реферату.

Усі сторінки реферату повинні бути пронумеровані, за винятком титульного листа, що вважається за першу сторінку. Назва кожної глави має бути вказаною в основній частині.

Обсяг реферату повинен складати 10-12 сторінок рукописного або 7-8 сторінок стандартного друкованого (30 рядків на сторінку і 60 знаків у рядку) тексту на аркушах формату А4.

В списку літератури мають бути виключно ті джерела, на які автор робить посилання в тексті (цитати або переказ думки іншого автора). Обов'язково дотримуватись вимог авторського права, не приписувати собі чужі думки.

Щоб реферат одержав високу оцінку, він повинен бути правильно оформлений, у ньому має бути цілком розкрита обрана тема, присутні логічна стрункість і послідовність викладу, гарний стиль і, разом з тим, він не повинен виходити за її рамки.

Індивідуальне завдання спрямоване на розвиток інтелектуальних умінь, комплексу загальних і професійних компетентностей, підвищення творчого потенціалу здобувачів і полягає у пошуку, аналізі, структуруванні і презентації інформації, аналізі наукових публікацій по визначеній темі досліджень, аналізі статистичних і фактичних матеріалів по заданій темі, дослідницькій роботі й участі в наукових конференціях, семінарах і олімпіадах.

Рекомендації до написання есе

Написання есе. Есе (франц. *essai* – досвід, нарис) – жанр філософської, літературно-критичної, історико-біографічної, публіцистичної прози, що поєднує підкреслено індивідуальну позицію автора з невимушеним, часто парадоксальним викладом, орієнтованим на розмовну мову (засновник жанру – Мішель Монтень (1533–1592), французький письменник та філософ епохи Відродження).

Здобувач на семінарі має представити невелике есе на одну із запропонованих тем. Можна взяти іншу (свою) тему, в якій буде висвітлюватись культура України. Можна переформулювати назву, що запропонована викладачем, але погодити це.

Есе – це твір невеликого обсягу, що вільно виражає індивідуальні враження та роздуми з приводу почутого, прочитаного, переглянутого. Мета роботи – розкрити запропоновану тему шляхом наведення будь-яких аргументів.

Есе не може містити багато ідей. Воно відбиває лише один варіант роздумів та розвиває його. При написанні есе намагайтеся відповідати чітко на поставлене запитання та не відхиляйтеся від теми. Есе суворо індивідуальна робота і не терпить співавторства.

При написанні есе можна користуватись літературою, яку здобувач знайде, при цьому висловлювати свою думку і своє відношення до думок інших людей,

культурологів, філософів, практиків, митців тощо. Можна використовувати конструктивну критику, але аргументувати її. Можна висловити свої думки, спираючись на тексти інших авторів.

Перш ніж приступити до написання есе, проаналізуйте наявну інформацію, а потім складіть тезовий план. Структура есе: вступ, основна частина (розвиток теми), висновок.

Вступ

Суть та обґрунтування обраної теми.

Повинне включати короткий виклад вашого розуміння та підхід до відповіді на це питання. Корисно висвітлити те, що ви плануєте зробити в роботі, і те, що у ваше есе не увійде, а також дати короткі визначення ключових термінів. При цьому постарайтеся мінімізувати кількість визначень.

Основна частина

Ця частина передбачає розвиток вашої аргументації та аналізу, а також обґрунтування їх, виходячи з наявних даних, інших аргументів та позицій з цього питання. Запропонована вами аргументація (або аналіз) має бути структурована. В основному ви повинні логічно обґрунтувати, використовуючи міркування, вашу аргументацію чи аналіз. Не треба посилалися на роботи, які не читали самі. Недбале оперування даними, включаючи надмірне узагальнення, знижує оцінку. Слід уникати повторень. Необхідно писати коротко, чітко та ясно.

Структурне виділення розділів та підрозділів роботи

Логічність викладу матеріалу

Обґрунтованість висновків автора

Оригінальність висновків автора

Відсутність зайвого матеріалу, який не має відношення до роботи.

Здатність побудувати та довести вашу позицію щодо певних проблем на основі придбаних вами знань. Аргументоване розкриття теми з урахуванням зібраного матеріалу.

Висновок

Наявність необхідних висновків із роботи

Обґрунтування висновків автора

Вказівка на подальші напрямки розвитку теми

Есе записується в конспекті. Обсяг есе – приблизно 2-4 сторінки рукописного тексту. На семінарі здобувач представляє усно матеріал, який було розкрито в конспекті.

Матеріали, що були переписані з інтернету та просто зачитані з конспекту на семінарі не приймаються в якості самостійної роботи та не оцінюються.

Час виступу одного здобувача – 7-10 хвилин. Необхідно бути готовими до питань та дискусії за темою есе.

Рекомендації до виконання презентацій

Презентація допомагає зробити матеріал більш наочним, доступним, допомагає полегшити розуміння теми. Кожен слайд може містити довільну текстову, графічну та відеоінформацію, анімацію, звук, діаграми і графіки, табличні й інші матеріали.

Перед створенням презентації необхідно:

- визначити тему та призначення презентації, спосіб демонстрації;
- розробити сценарій презентації;
- продумати зміст усіх слайдів, їх стиль та оформлення.

Успішність презентації залежить від того, наскільки ретельно перед її створенням було продумано та враховано такі фактори:

- організація презентації (визначення суті того, про що необхідно розповісти);
- урахування особливостей слухацької аудиторії;
- визначення структури (схеми, сценарію) презентації: послідовність викладення матеріалу, добір різноманітних зображень, анімаційних ефектів та інших елементів, що супроводжують виклад.

Основа будь-якої правильно спланованої презентації – це логічний аналіз послідовності відображення матеріалу, передбачення можливих питань і добір реплік для коментарів до презентації.

Основні слайди презентації повинні мати:

- титульний аркуш, в якому відображується: 1) назва вищого навчального закладу, факультету; 2) назва предмету та тема презентації; 3) ім'я та прізвище автора, спеціальність, курс; 4) ім'я, прізвище, вчена ступінь викладача;
- слайд зі змістом презентації;
- виклад основного матеріалу (близько 10 слайдів);

- висновки;
- список правильно оформлених джерел.

Список джерел повинен бути з докладним зазначенням вихідних матеріалів (звідки взяли ілюстрації, звуки, тексти, посилання).

Вимоги щодо структури та змісту презентації:

- кожен слайд має відображати одну думку;
- текст має складатися з коротких слів та простих речень;
- дієслова мають бути в одній часовій формі;
- заголовки мають привертати увагу аудиторії та узагальнювати основні ідеї слайда;
- у заголовках мають бути і великі, і малі літери (а не тільки великі);
- слайди мають бути не надто яскравими – зайві прикраси лише створюють бар'єр на шляху ефективної передачі даних;
- кількість блоків статистичних даних на одному слайді має бути не більше чотирьох;
- підпис до ілюстрації розміщується під нею, а не над нею;
- усі текстові дані потрібно ретельно перевірити на відсутність орфографічних, граматичних і стилістичних помилок;
- усі слайди презентації мають бути витримані в одному стилі.

Основна роль анімації в презентаціях – це вирішення питання дозування інформації. Анімуючи об'єкт у презентації, варто пам'ятати, що будь-який

рухомий об'єкт знижує сприйняття, відволікає, порушує динаміку уваги. У титульному слайді використання анімації об'єктів не допускається. В інформаційних слайдах допускається використання анімації об'єктів тільки у випадку, якщо це необхідно для відображення змін, що відбуваються в часовому інтервалі, і якщо черговість появи анімованих об'єктів відповідає структурі заняття (доповіді), але анімація не повинна бути нав'язливою.

Перевантаженість текстом – найбільш розповсюджене неподобство в презентаціях. Текст може бути тільки тезовим. Захаращення текстом призводить до враження, що доповідач погано володіє матеріалом і йому потрібна підказка на екрані, щоб не забути щось істотне. Саме такої думки будуть про вас слухачі. Отже, необхідно дотримувалося неухильно правила: кількість тексту в презентаціях повинно становити

35%. Увесь зайвий текст слід залишити або для усного виступу, або замінити його ілюстративним матеріалом: графіками, картинками тощо.

Не слід використовувати виділення підкресленням, тому що в сприйнятті активних користувачів Інтернет у підкреслення пов'язане з гіперпосиланням.

Не пишіть весь текст прописними літерами. СЛОВО, НАПИСАНЕ ЛИШЕ ПРОПИСНИМИ ЛІТЕРАМИ, ВТРАЧАЄ ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ І ЗЛИВАЄТЬСЯ З ІНШИМИ.

ТЕМА 1.

Витоки української історії та культури 1 млн тому – VII ст.

Зміст теми. Предмет і завдання дисципліни. Міжпредметні зв'язки. Давня та середньовічна історія України в контексті всесвітньої та вітчизняної історії. Ефективність поєднання принципів науковості, об'єктивності, історизму, альтернативності з авторською оцінкою суперечливих явищ минулого. Хронологія. Джерела та історіографія. Археологічні, етнографічні, мистецькі та ін. пам'ятки вітчизняної історії.

Первісний лад. Ознаки та характерні риси. Палеоліт. Датування найдавніших свідчень людської діяльності на Україні. Соціальна структура. Перші поховання людей. Мезоліт. Неолітична революція. Перехід до осілого способу життя. Енеоліт. Початок формування територіальної общини. Етнічні процеси. Індоевропейці. Трипільська культура. Орне землеробство, тваринництво, гончарство. Перший суспільний поділ праці. Майнове розшарування. Розселення, вірування і мова індоевропейців. Язичництво.

Перше велике переселення народів. Праслов'яни. Кіммерійці. Кочове скотарство, ремесла. Військові походи. Державне утворення. Скіфи. Експансія від Північного Кавказу на захід. Час та просторові межі існування Великої Скіфії. Чотири групи племен скіфських племен. Слов'янські та іранські скіфи. Торгівля, ремесла. Війни скіфів. Звичаї та вірування кочових скіфів. Культура. Вплив грецької цивілізації. Елліни. Еллінський період. Боспорське царство. Розбудова міст-республік. Римський період історії античних держав Північного Причорномор'я. Криза рабовласницького ладу. Удари готів і гунів. Падіння античних міст. Культура греків. Архітектура. Мистецтво. Сармати. Походження. Амазонки Приазов'я. Культура.

Ключові поняття теми: *Давня та середньовічна історія України, первісні люди, перші кочові народи, грецька цивілізація, слов'янські племена, культура стародавніх народів.*

Тема самостійної роботи:

Стародавня історія України і культура

Питання, що потрібно освітити в самостійній роботі:

1. Проблема етногенезу українців у вітчизняній та закордонній історіографії.
2. Особливості накопичення знань, розвитку технологічних можливостей людства у найдавніший (доцивілізаційний) період.
3. Наслідки тисячолітньої колонізації Північного Причорномор'я греками та римлянами для України.
4. Передслов'янське населення України, його матеріальна та духовна культури.
5. Перші письмові згадки про слов'ян: політичний устрій, побут, звичаї та традиції слов'ян за античними та арабськими джерелами.

Література для підготовки:

1. Лазарович М. Історія та культура України: Підручник. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. - 731 с.
2. Залізняк Л. Стародавня історія України. Київ: Темпора, 2021. 640 с., іл
3. Греченко В.А. Історія та культура України: Підручник. Харків: ХНУВС, 2017. 440 с.
https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2020/Istoriia_ta_kultura_Ukrain_Hrechenko_2017.pdf
4. Залізняк Л. Стародавня історія України. Київ: Темпора, 2012. 542 с., іл. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Zalizniak/Starodavnia_istoriia_Ukrainy.pdf
5. Гавриленко І. Конспект лекцій з історії України. URL : <https://histua.com/knigi/konspekt-lekcij-z-istoriya-ukraini> (дата звернення: 24.08.2023).
6. Донченко С. Конспект лекцій з дисципліни «Історія та культура України» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня усіх форм навчання усіх напрямів підготовки. URL : <https://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/15/7-16-kl19.pdf> (дата звернення: 24.08.2023).
7. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. URL : <https://histua.com/istoriya-ukraini> (дата звернення: 24.08.2023).
8. Історія України: Конспект лекцій / О.П. Гужва. та ін. Харків : УкрДАЗТ, 2014. 73 с. URL : <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/7233/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9.pdf> (дата звернення: 24.08.2023).
9. Книги та підручники з історії України. URL : <https://histua.com/knigi> (дата звернення: 24.08.2023).
10. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Історія України» для студентів I курсів усіх спеціальностей. URL : <https://uahistory.co/lesson/ukraine-history-opornii-konspekt-leczii/> (дата звернення: 24.08.2023).

11. Хмарський В. М. Історія України : конспект лекцій. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 118 с. URL : http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/25019/1/Khmarskyi_history.pdf (дата звернення: 24.08.2023).

Теми для рефератів, презентацій, есе, доповідей

1. Школи, напрямки та теорії в історії української культури XX–XXI століття.
2. Сучасні досягнення технологічних наук і етика.
3. Професійна культура сучасного фахівця.
4. Історія української культури в наукових дослідженнях.
5. Співвідношення між державністю, ідентичністю і культурою в українському контексті.
6. Культура та життя первісних людей.
7. Кочові народи на території України та їх культура.
8. Грецька колонізація та культурний спадок в українських землях.
9. Розселення та культура слов'ян.
10. Антський військовий союз.

ТЕМА 2.

Київська Русь політичне та культурне життя (XI ст. – XIII ст.).

Зміст теми. Теорії походження Русі. Україна за Аскольда і Діра. Військові походи князя на Константинополь. Хрещення Русі. Становлення імперії. Князі Олег та Ігор. Поширення влади Києва. Зовнішня політика. Переможні походи на Візантію. Договір 911 р. Походи на Кавказ. Походи на Візантію 941 і 944 рр. Консолідація політичної верхівки держави. Загибель Ігоря. Княгиня Ольга. Князь Святослав. Реформи княгині Ольги. Налагодження податкової систем. Погости. Прийняття Ольгою християнства. Закінчення об'єднання східнослов'янських племен. Захоплення волзького торгового шляху. Розгром Хазарського каганату. Походи Святослава на Дунай. Розгром Болгарії. Загибель Святослава. Володимир Великий. Хрещення Русі. Зміцнення держави. Проведення адміністративної та військової реформи. Остаточне формування території держави.

Піднесення культури. Перші школи. Князь Ярослав Мудрий. Міжусобиці. Перемога над печенігами 1036 р. Ріст економіки. Містобудівництво. Зовнішня політика князя. Початок розпаду імперії. Передача уділів у вотчину. Набіги кочівників. З'їзд князів у Любечі. Володимир II Мономах. Зміцнення держави. Приборкання половців. Князь Мстислав Володимирович. «Період поліцентризаци Київської Русі».

Розвиток культури. Література. Види письма. Церковна реформа князя Володимира. Особливості давньоруського мистецтва. Архітектура: дерев'яна і кам'яна. Оборонне, житлове і культове будівництво. Видатні архітектурні пам'ятки Київської Русі. Давньоруська скульптура. Музика. Історичне значення культури Київської Русі.

Ключові поняття теми: Київська Русь, норманська теорія, автохтона теорія, перші князі, християнізація, печеніги, половці, поліцентризм, культура, освіта, архітектура.

Тема самостійної роботи:

Київська Русь: основні етапи розвитку та культура

Питання, що потрібно освітити в самостійній роботі:

1. Теорії походження Київської Русі. Правління Аскольда і Діра.
2. Київська Русь за перших князів.
3. Розквіт та занепад Київської Русі.
4. Культура Київської Русі
5. Ярослав Мудрий як розбудовник культури Київської Русі.
6. «Остромирове Євангеліє» як пам'ятка образотворчого мистецтва та давньоруської літератури часів Київської Русі.
7. Фреска як жанр образотворчого мистецтва середньовічної доби.
8. Різьблення по дереву як різновид декоративно-ужиткового мистецтва.
9. Золоті ворота – визначна пам'ятка фортифікаційної архітектури Київської Русі.

Література для підготовки:

1. Відейко М. Історія цивілізації. Україна. Том 1. Від кіммерійців до Русі (X ст. до н.е.-IX ст.). Харків: Фоліо, 2020. 529 с.
2. Тетарчук І. В. Історія України. Навчальний посібник: ЦУЛ, 2021. 188 с.
3. В. Ф. Верстюк Історія України. Стародавня доба. Навчальний посібник. URL : <https://uahistory.co/book/verstuk/>
4. Історія української культури : навчальний посібник / Н. Д. Пальм, Т. Є. Гетало: Х. : ХНЕУ, 2013. 296 с. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4024/1/%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%20%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97%20%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>
5. Гавриленко І. Конспект лекцій з історії України. URL : <https://histua.com/knigi/konspekt-lekcij-z-istoriya-ukraini> (дата звернення: 24.08.2023).
6. Донченко С. Конспект лекцій з дисципліни «Історія та культура України» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня усіх форм навчання усіх напрямів підготовки. URL : <https://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/15/7-16-kl19.pdf> (дата звернення: 24.08.2023).

7. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. URL : <https://histua.com/istoriya-ukraini> (дата звернення: 24.08.2023).
8. Історія України: Конспект лекцій / О.П. Гужва. та ін. Харків : УкрДАЗТ, 2014. 73 с. URL : <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/7233/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9.pdf> (дата звернення: 24.08.2023).
9. Книги та підручники з історії України. URL : <https://histua.com/knigi> (дата звернення: 24.08.2023).
10. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Історія України» для студентів I курсів усіх спеціальностей. URL : <https://uahistory.co/lesson/ukraine-history-opornii-konspekt-leczii/> (дата звернення: 24.08.2023).
11. Хмарський В. М. Історія України : конспект лекцій. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 118 с. URL : http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/25019/1/Khmarskyi_history.pdf (дата звернення: 24.08.2023).

Теми для рефератів, презентацій, есе, доповідей

1. Олег віщий та його роль в історії Київської Русі
2. Святослав Хоробрий – козак на троні
3. Княгиня Ольга – жінка на престолі
4. Хрещення Київської Русі
5. Ярослав Мудрий як розбудовник культури Київської Русі.
6. Володимир Мономах – боротьба з половцями
7. «Остромирове Євангеліє» як пам'ятка образотворчого мистецтва та давньоруської літератури часів Київської Русі.
8. Фреска як жанр образотворчого мистецтва середньовічної доби.
9. Різьблення по дереву як різновид декоративно-ужиткового мистецтва.
10. Золоті ворота – визначна пам'ятка фортифікаційної архітектури Київської Русі.

ТЕМА 3.

Соціально-політичний і культурний розвиток Галицько-Волинської держави (XII – XIV ст.).

Зміст теми. Причини зміцнення західно-руських князівств. Економіка. Ремесла. Соціальна ієрархія. Ярослав Осмомисл. Союзні угоди з Польщею та Угорщиною. Утворення і становлення держави. Роман Мстиславович. Військові перемоги. Об'єднання Галичини з Волинню. Володіння Києвом. Військові і дипломатичні здобутки. Відновлення єдності Галицько-Волинської держави. Повернення Києва. Внутрішня політика князя Данила. Зміцнення держави. Військові успіхи. Монгольська навала. Битва на р. Калці. Падіння Києва. Лев I. Державні відносини з Німецьким орденом, Угорщиною, Литвою. Король Юрій I. Князі Андрій I та Лев II. Галицька митрополія. Король Юрій II. Втрата державності. Князь Любарт Гедимінович. Господарські заняття та особливості побуту. Походження слов'янської та східнослов'янської писемності. Роль релігії і церкви у поширенні освіти. Розвиток літератури. Особливості давньоруського мистецтва. Архітектура: дерев'яна і кам'яна. Оборонне, житлове і культове будівництво. Видатні архітектурні пам'ятки Галицько-Волинської держави. Скульптура. Музика. Театральні видовища. Історичне значення культури княжих часів.

Ключові поняття теми: *Галицько-Волинська держава, монгольська навала, тевтонська загроза, Данило Галицький, галицька митрополія, розвиток культури, спадок Галицько-Волинської держави.*

Тема самостійної роботи:

Галицько-Волинська держава та культура

Питання, що потрібно освітити в самостійній роботі:

1. Створення Галицько-Волинської держави Роман Мстиславович
2. Данило Галицький політична та культурна діяльність
3. Нащадки Данила Галицького та їх значення в історії держави
4. Історичне значення Галицько-Волинського князівства

Література для підготовки:

1. Бойко О.Д. Історія України: навч. посіб. 8-є вид., доповн. Київ : Академвидав, 2021. 640 с.

2. Дорошко М. Історія України. Курс лекцій: навч. посіб. Київ : Самміт-Книга, 2021. 472 с.
3. Історія світової та української культури: навч. посіб. / В. А. Гречко та ін. Київ : Літера, 2002. 463 с.
4. Гавриленко І. Конспект лекцій з історії України. URL : <https://histua.com/knigi/konspekt-lekcij-z-istoriya-ukraini> (дата звернення: 24.08.2023).
5. Донченко С. Конспект лекцій з дисципліни «Історія та культура України» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня усіх форм навчання усіх напрямів підготовки. URL : <https://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/15/7-16-kl19.pdf> (дата звернення: 24.08.2023).
6. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. URL : <https://histua.com/istoriya-ukraini> (дата звернення: 24.08.2023).
7. Історія України: Конспект лекцій / О.П. Гужва. та ін. Харків : УкрДАЗТ, 2014. 73 с. URL : <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/7233/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9.pdf> (дата звернення: 24.08.2023).
8. Книги та підручники з історії України. URL : <https://histua.com/knigi> (дата звернення: 24.08.2023).
9. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Історія України» для студентів I курсів усіх спеціальностей. URL : <https://uahistory.co/lesson/ukraine-history-opornii-konspekt-leczii/> (дата звернення: 24.08.2023).
10. Хмарський В. М. Історія України : конспект лекцій. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 118 с. URL : http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/25019/1/Khmarskyi_history.pdf (дата звернення: 24.08.2023).

Теми для рефератів, презентацій, есе, доповідей

1. Князь Роман Мстиславович.
2. Данило Галицький людина легенда.
3. Лев Данилович та його значення в історії держави.
4. Культура Галицько-Волинського князівства.
5. Побут і звичаї простого народу.
6. Соціально-політичний устрій князівства.
7. Архітектура освіта та живопис Галицько-Волинської держави.

ТЕМА 4.

Українські землі у складі іноземних держав. Українська культура Литовсько-польської доби (друга пол. XIV – перша пол. XVII ст.)

Зміст теми. Внутрішня політика князів Гедиміна і Ольгерда Система васалітету. Соціальна ієрархія. Магдебурзьке право. Литовські статuti. «Устав на волоки». Економіка. Кревська унія. Руська опозиція. Династичний шлюб Ягайла. Захоплення Польщею Галичини. Князь Вітовт. Битва під Грюнвальдом. Городельська унія. Король Казимір IV. Повстання князя М. Глинського. Зближення Литви і Польщі. Крим у часи Русі. Утворення Кримського ханства Залежність від Османської імперії. Господарство. Орієнтація на Туреччину. Соціально-політичний устрій. Люблінська унія – утворення Речі Посполитої. Литовський Статут 1588 року. Берестейська унія. Уніатська митрополія. Боротьба проти унії. Київське братство.

Ключові поняття теми: *Васалітет, Магдебурзьке право, Литовські статuti, унія, Кримське ханство, митрополія, Київське братство.*

Тема самостійної роботи:

Литовсько-польська доба в історії України

Питання, що потрібно освітити в самостійній роботі:

1. Внутрішня політика литовських князів
2. Унії причини та наслідки в історії Литви та Польщі
3. Головні битви литовського князівства та їх значення
4. Розвиток освіти та науково-технічних знань в Україні в XIV – першій половині XVII ст.
5. Початок книгодрукування в Україні.
6. Український Ренесанс кінця XVI – першої третини XVII століть та його особливості.
7. Діяльність братських шкіл в Україні.
8. Українці в європейських університетах (XIV–XVI ст.).

Література для підготовки:

1. Історія та культура України: навч. посіб. О. С. Каденюк та ін. Кам'янець-Подільський : ПДАТУ. 2018. 311 с.
2. Історія України: Курс лекцій: У 2-х кн. Кн. 1: Від найдавніших часів до кінця XIX ст. Л.Г. Мельник та ін. Київ : Либідь, 1991. 576 с.
3. Історія України: навч. посіб. / М. О. Скрипник та ін. Київ : Центр навчальної літератури, 2003. 367 с.
4. Гавриленко І. Конспект лекцій з історії України. URL : <https://histua.com/knigi/konspekt-lekcij-z-istoriya-ukraini> (дата звернення: 24.08.2023).
5. Донченко С. Конспект лекцій з дисципліни «Історія та культура України» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня усіх форм навчання усіх напрямів підготовки. URL : <https://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/15/7-16-kl19.pdf> (дата звернення: 24.08.2023).
6. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. URL : <https://histua.com/istoriya-ukraini> (дата звернення: 24.08.2023).
7. Історія України: Конспект лекцій / О.П. Гужва. та ін. Харків : УкрДАЗТ, 2014. 73 с. URL : <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/7233/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9.pdf> (дата звернення: 24.08.2023).
8. Книги та підручники з історії України. URL : <https://histua.com/knigi> (дата звернення: 24.08.2023).
9. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Історія України» для студентів I курсів усіх спеціальностей. URL : <https://uahistory.co/lesson/ukraine-history-opornii-konspekt-leczii/> (дата звернення: 24.08.2023).
10. Хмарський В. М. Історія України : конспект лекцій. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 118 с. URL : http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/25019/1/Khmarskyi_history.pdf (дата звернення: 24.08.2023).

Теми для рефератів, презентацій, есе, доповідей

1. Розвиток освіти та науково-технічних знань в Україні в XIV – першій половині XVII ст.
2. Початок книгодрукування в Україні.
3. Український Ренесанс кінця XVI – першої третини XVII століть та його особливості.
4. Діяльність братських шкіл в Україні.

5. Українці в європейських університетах (XIV–XVI ст.).
6. Боротьба литовських князів з іноземними загарбниками за українські землі
7. Внутрішня політика литовських князів на українських землях

ТЕМА 5.

Українське козацтво та культура українського бароко (XVII – XVIII ст.).

Зміст теми. Походження слова «козак». Причини і час появи козацтва. Перші організатори. Князь Д. Вишневецький. Реєстрові козаки. Козацьке військо. Військові кампанії. Антифеодальні виступи козаків. «Ординація Війська Запорізького реєстрового». Гетьман П. Сагайдачний. П. Могила. Українська культура в боротьбі за духовність і національну ідентичність Берестейської унії 1596 р. Православні братства та їх діяльність. Формування освітньої системи. Києво-Могилянська колегія. Друкарство та його значення в утвердженні культурно-конфесійної свідомості. Діяльність І. Федорова. Полемічна публіцистика. Віршування. Драматичні жанри. Україна напередодні Визвольної війни. Посилення кріпосного гніту. Зростання національно-релігійного гноблення. Характер, рушійні сили і мета Визвольної війни. Богдан Хмельницький. Основні етапи війни. Перемоги під Жовтими Водами і Корсунем. Битва під Пилявцями. Облога Львова і Замостя. Зборівський договір. Молдавські походи козацтва. Битва під Берестечком. Білоцерківський мирний договір. Розгром польського війська під Батогом, бої під Монастирищем і Жванцем. Жванецька угода. Українсько-російські зв'язки в роки війни. Рішення Земських соборів 1651 та 1653 рр. Переяславсько-московський договір 1654 р., його оцінка в історіографії. Ліквідація старого державного ладу і зародження української козацької держави, її територія і адміністративно-територіальний устрій. Віленське перемир'я. Створення коаліції проти Польщі. Гетьман І. Виговський. Гадяцький договір. Юрій Хмельницький. Розчленування України на Лівобережжя і Правобережжя. Гетьмани П. Тетеря та І. Брюховецький. Україна у політичних планах Росії, Польщі, Росії і Туреччини. Андрусівський мир. Гетьман П. Дорошенко. Буцацька угода. Гетьмани Д. Многогрішний та І. Самойлович. Дальше обмеження автономії України. Чигиринські походи (1677-1678). Бахчисарайська угода. «Вічний мир» і остаточне закріплення поділу України. Наступ на політичну автономію України. Обрання гетьманом І. Мазепи. Україна на початку Північної війни. Перехід І. Мазепи на бік Карла XII та наслідки цієї акції для України. Гетьман І. Скоропадського. Полтавська битва. Смерть І. Мазепи. Гетьман у вигнанні П. Орлик та його «Конституція». Інкорпораційна політика царизму. Утворення Малоросійської колегії на чолі з С. Вельяміновим. Наказний гетьман П. Полуботок. Боротьба старшини за відновлення гетьманства. Гетьман Д. Апостол. Економічна політика, реформа судових установ. Останній гетьман К. Розумовський. Обмеження козацького самоврядування на Слобожанщині. Будівництво Української лінії. Утворення на козацьких Вольностях колоній іноземців. Ліквідація полково-сотенного та судового устрою Гетьманщини. Перетворення її в провінцію Російської імперії. Закріпачення селян Лівобережної України. Поширення на українську козацьку старшину прав російського дворянства. Культура українського бароко. Стильові і жанрові особливості образотворчого мистецтва XVII - XVIII ст. Український портретний живопис. Зародження пейзажного і побутового живопису. Специфіка

іконопису XVII - XVIII ст.. Гравюра. Традиційні і нові літературні жанри. Бурлескно-травестійні твори. Розвиток громадської і любовної лірики. Мемуарно-історична проза. Творчість Г. Сковороди. Книгодрукування. Формування музичної освіти в Україні. Театр козацького бароко. Шкільний театр. Містерія, мораліте, інтермедії, інтерлюдії. Драми Г. Кониського, Ф. Прокоповича, Д. Туптала та ін. Вертепні вистави.

Ключові поняття теми: українське козацтво, українське бароко, православні братства, національно-визвольна війна, руїна, Малоросійські колегії, обмеження української автономії, культура.

Тема самостійної роботи:

Культура та політичне життя козацької доби

Питання, що потрібно освітити в самостійній роботі:

1. Передумови Національно-Визвольної боротьби українського народу
2. Початок Національно-Визвольної війни українського народу
3. Причини Руїни та її наслідки
4. Обмеження української автономії російським царизмом
5. Культура козацької доби в історії України
6. Ідеал людини доби бароко.
7. Внесок гетьмана Мазепи в розвиток української культури та мистецтва.
8. Внесок українців у розвиток російської культури XVII–XVIII ст.
9. Києво-Могилянська академія та її роль в історії культури України.
10. Образ Мазепи в художній культурі.

Література для підготовки:

1. Історія України: навч. посіб. / В.Ф. Верстюк та ін. Київ : Альтернативи, 2002. 472 с.
2. Історія української культури / За загал. ред. І. Крип'якевича. Київ : Либідь, 2002. 656 с.
3. Історія української культури / За ред. О. Павлова. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
4. Гавриленко І. Конспект лекцій з історії України. URL : <https://histua.com/knigi/konspekt-lekcij-z-istoriya-ukraini> (дата звернення: 24.08.2023).

5. Донченко С. Конспект лекцій з дисципліни «Історія та культура України» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня усіх форм навчання усіх напрямів підготовки. URL : <https://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/15/7-16-kl19.pdf> (дата звернення: 24.08.2023).
6. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. URL : <https://histua.com/istoriya-ukraini> (дата звернення: 24.08.2023).
7. Історія України: Конспект лекцій / О.П. Гужва. та ін. Харків : УкрДАЗТ, 2014. 73 с. URL : <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/7233/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9.pdf> (дата звернення: 24.08.2023).
8. Книги та підручники з історії України. URL : <https://histua.com/knigi> (дата звернення: 24.08.2023).
9. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Історія України» для студентів I курсів усіх спеціальностей. URL : <https://uahistory.co/lesson/ukraine-history-opornii-konspect-leczii/> (дата звернення: 24.08.2023).
10. Хмарський В. М. Історія України : конспект лекцій. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 118 с. URL : http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/25019/1/Khmarskyi_history.pdf (дата звернення: 24.08.2023).

Теми для рефератів, презентацій, есе, доповідей

1. Ідеал людини доби бароко
2. П. Коношевич-Сагайдачний доба героїчних походів
3. Б. Хмельницький творець козацької держави
4. І. Виговський і Гадяцька унія
5. Доба Руйни в історії України
6. Гетьман І. Мазепа політична діяльність
7. Внесок гетьмана Мазепи в розвиток української культури та мистецтва
8. Внесок українців у розвиток російської культури XVII–XVIII ст
9. Києво-Могилянська академія та її роль в історії культури України

ТЕМА 6.

Історико-культурний розвиток на українських землях кінця XVIII – сер. XIX ст.

Зміст теми. Заснування слобід і містечок. Розвиток хутірського господарства. Побут, звичаї і культура запорожців. Місце церкви в духовному житті козаків. Система навчання і виховання молоді. Січова школа. Участь запорожців у російсько-турецьких війнах. Запорозька Січ і повстанський рух на Правобережній Україні. Будівництво Української лінії. Утворення на козацьких Вольностях колоній іноземців. Ліквідація полково-сотенного та судового устрою Гетьманщини. Перетворення її в провінцію Російської імперії. Закріпачення селян Лівобережної України. Поширення на українську козацьку старшину прав російського дворянства. Культура українського бароко. Стильові і жанрові особливості образотворчого мистецтва XVII - XVIII ст. Український портретний живопис. Зародження пейзажного і побутового живопису. Специфіка іконопису XVII - XVIII ст.. Гравюра. Традиційні і нові літературні жанри. Бурлескно-травестійні твори. Розвиток громадської і любовної лірики. Мемуарно-історична проза. Творчість Г. Сковороди. Книгодрукування. Формування музичної освіти в Україні. Театр козацького бароко. Шкільний театр. Містерія, мораліте, інтермедії, інтерлюдії. Драми Г. Кониського, Ф. Прокоповича, Д. Туптала та ін. Вертепні вистави. Адміністративно-територіальний устрій і чисельність населення. Розвиток товарних відносин і криза феодальної системи господарства. Стан сільського господарства. Промисловість. Торгівля. Транспорт. Загострення соціальних суперечностей. Поширення кріпацтва на Південну Україну. Війна 1812 р. і Україна. Декабристи в Україні. «Південне товариство». «Товариство об'єднаних слов'ян». Повстання Чернігівського полку. Вплив польського повстання 1830-1831 рр. на Україну. Початок українського національного відродження. Утворення Кирило-Мефодіївського товариства. Програмні твори кирило-мефодіївців. Т.Г. Шевченко в українському національному русі. Криза кріпосницького господарювання. Антикріпосницькі рухи в Галичині і на Буковині. Діячі українського національного руху в Галичині. «Руська трійця». Західноукраїнські землі в революції 1848-1849 рр. Економіка. Перехід від мануфактури до фабрики. Промисловий розвиток українських земель в пореформену добу. Класи і стани українського суспільства. Становлення української нації. Український національний рух. Т. Шевченко. Відлуння польського повстанського руху в Україні.

Ключові поняття теми: кріпацтво, Г. Сковорода, Ф. Прокопович, декабристи, кирило-мефодіївське братство, Руська трійця, Т. Шевченко, культура українського бароко.

Тема самостійної роботи:

Українські землі наприкінці XVIII – сер. XIX ст.

Питання, що потрібно освітити в самостійній роботі:

1. Ліквідація Гетьманщини та Запорізької Січі
2. Культура українського бароко
3. Творчість Г. Сковороди
4. Декабристський рух в Україні
5. Кирило-Мефодіївське братство. Т. Шевченко
6. Руська трійця діяльність та значення
7. Історична ретроспектива українського національного відродження.
8. Культурний герой у народній свідомості (XIX ст.).
9. Українці в російській культурі XIX ст.
10. Роль інтелігенції у творенні культури Нового Часу.
11. Художні стилі в українській архітектурі XIX ст.

Література для підготовки:

1. Історія української культури / За загал. ред. І. Крип'якевича. Київ : Либідь, 2002. 656 с.
2. Історія української культури / За ред. О. Павлова. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
3. Новітня історія України (1900–2000): навч. посіб. / А.Г. Слюсаренко та ін. Київ : Вища школа, 2002. 719 с.

Теми для рефератів, презентацій, есе, доповідей

1. Знищення української державності російським урядом
2. Історична ретроспектива українського національного відродження
3. Культурний герой у народній свідомості (XIX ст.)
4. Українці в російській культурі XIX ст
5. Роль інтелігенції у творенні культури Нового Часу
6. Художні стилі в українській архітектурі XIX ст.

ТЕМА 7.

Україна та українці на шляху національного відродження (друга половина XIX – перше двадцятиріччя XX ст.).

Зміст теми. Кримська війна 1853-1856 рр.. Селянські повстання. Великі реформи на українських землях у складі Російської імперії. Фінансова, селянська, освітня, судова, земська, міська, військова реформи 1860-1870-х рр.. Скасування кріпацтва у Наддніпрянщині. Соціально-економічний розвиток Наддніпрянської України. Розвиток промисловості. Спеціалізація сільського господарства. Транспорт. Торгівля. Суспільно-політичні рухи та організації Наддніпрянщини та Західної України. Громадівський рух. В. Антонович, М. Драгоманов, П. Куліш. Валуєвський циркуляр. Емський указ. «Братство тарасівців». Народники. «Чигиринська змова». Народовці. Москвофіли. Радикали. «Просвіта». Наукове товариство імені Т. Шевченка. Перетворення «українства» з культурної та культурно-етнічної категорії в політичну. Питання національної культури в перших українських політичних організаціях. Українська суспільно-політична думка. Початок національнокультурного будівництва. Формування національної еліти. Зародження фольклористики. Історичні дослідження (Д. Бантиш-Каменський, П. Куліш, М. Маркевич та ін.). Освіта. Перші університети. Поява інтелігенції. Народництво. Недільні школи (Х. Алчевська, барон М. Корф). Культурні і політичні процеси в Галичині і Закарпатті. Мовне питання (О. Павловський, І. Войцехович, І. Срезневський). Формування національних образів українського життя в творах художньої літератури (М. Гоголь, Т. Шевченко, Марко Вовчок, Г. Квітка-Основ'яненко, Панас Мирний, І. Нечуй-Левицький, І. Франко). Українське мистецтво XIX ст. Архітектура. Стил ь модерн (В. Городецький, Г. Гай, О. Бекетов, В. Кричевський, К. Жуков). Образотворче мистецтво. Скульптура (М. Паращук, А. Попель, О. Архипенко, І. Кавалеридзе). Товариство пересувних художніх виставок (1870 р.). Музичне мистецтво. Творчість композиторів М. Лисенка, К. Стеценка, М. Леонтовича, С. Людкевича. Український театр. Перехід від аматорського до професійного театру (І. Котляревський, Г. Квітка-Основ'яненко, М. Кропивницький, І. Карпенко-Карий). Соціально-економічний розвиток Наддніпрянської та Західної України на початку XX ст.. Поява монополій. Синдикати. Економічна криза 1900-1903 рр.. Аграрна реформа П. Столипіна. Хутори. Відруби. Поява перших політичних партій. Революційна українська партія. Русько-українська радикальна партія. М. Міхновський та його «Самостійна Україна». Соціалісти-революціонери. Меншовики. Більшовики. Товариство українських поступовців. Україна в подіях російської революції 1905-1907 рр.. «Кривава неділя». Маніфест 17 жовтня. Державна дума. Перша світова війна. Антанта та Четверний союз. Галицька операція. Брусилівський прорив. Українські січові стрільці. Головна українська рада. Загальна українська рада. Виникнення модернізму у творчості письменників початку XX ст. Модерн в архітектурі. Реалізм художників старшого покоління: М. Пимоненко, М. Самокиш, С. Світославський, М. Івасюк та ін. Творчість митців, орієнтованих на західноєвропейський живопис

(О. Мурашко, М. Бойчук, В. Седляр, Падалка, О. Павленко, О. Екстер, Г. Нарбут ін.). Театральне та музичне мистецтво початку ХХ ст. Діяльність М. Садовського, П. Саксаганського, І. Мар'яненка, А. Бучми, Г. Юри. Музично-хорове і хореографічне мистецтво (М. Лисенко, Я. Степовий, К. Стеценко, М. Леонтович, Л. Ревуцький, Г. Верьовка, Б. Лятошинський, М. Вериківський). Лютнева демократична революція 1917 р. Утворення Центральної Ради. Соціальна база, програма. Курс на автономію України. Взаємовідносини Центральної Ради та Тимчасового Уряду. I Універсал Центральної Ради. II Універсал Центральної Ради. Повстання у Петрограді в жовтні 1917 р. III Універсал Центральної Ради. Утворення Української Народної Республіки. Втримання більшовицьких військ з Росії. IV Універсал Центральної Ради. Прийняття Конституції УНР. Українська Держава гетьмана П. Скоропадського. Основні засади зовнішньої політики. Українська армія часів гетьманської держави П. Скоропадського. Військовий союз з А. Денікіним. Національно-культурна політика. Повстання проти П. Скоропадського. Падіння гетьманської держави. Утворення Директорії, її склад, соціальна база, політика. Відновлення УНР. С. Петлюра. Інтервенція Антанти на півдні України. Вигнання антантівських інтервентів. Друга війна УНР і Радянської Росії. Встановлення влади рад в Україні на початку 1919 р. Політика більшовиків в Україні у 1919 р. Селянський повстанський рух як історичний феномен. Цілі та характер селянських виступів. Н. Махно, М. Григор'єв, Д. Терпило (Зелений). Революційні події 1918 р. на західноукраїнських землях. Утворення Західноукраїнської Народної Республіки. Акт злуки УНР та ЗУНР 22 січня 1919 р. Війна з Польщею. Визвольний рух у Північній Буковині та в Закарпатті. Політико-правовий статус Східної Галичини після Паризької мирної конференції. Варшавський договір. Ризький мирний договір. Основні уроки української національної революції.

Ключові поняття теми: *Кримська війна, реформи, кривава неділя хутір, відруб, П. Столипін, Перша світова війна, революція, громадянська війна ЦР, УНР, ЗУНР, Акт злуки.*

Тема самостійної роботи:

Національне відродження України

Питання, що потрібно освітити в самостійній роботі:

1. Кримська війна: причини та наслідки. Реформи Олександра II
2. Перша та Друга російська революція: порівняльний аналіз
3. Утворення УЦР. Громадянська війна. Гетьманат. Директорія УНР

4. Поразка української національно-визвольної революції та її уроки
5. Жінка-митець в українській культурі XIX століття. Особливості художнього світосприйняття.
6. Українська мова та національна культура. Проблеми існування.
7. Національна ідея у філософському світогляді М. Драгоманова.
8. Роль М. Грушевського у національно-культурному розвитку народу.
9. Архітектура класицизму в Україні XIX століття.

Література для підготовки:

1. Остафійчук В.Ф. Історія України: сучасне бачення: навч. посіб. Київ : Знання-Прес, 2002. 348 с.
2. Політична історія України: навч. посіб. / Є.О. Бондарєв та ін. Київ : ВЦ «Академія», 2002. 488 с.
3. Станіславська К. Мистецькі форми сучасної видовищної культури. Київ : Стилос, 2020. 272 с.
4. Шейко В.М. Історія української культури: навч. посіб. Київ : Кондор, 2006. 264 с.
5. Гавриленко І. Конспект лекцій з історії України. URL : <https://histua.com/knigi/konspekt-lekcij-z-istoriya-ukraini> (дата звернення: 24.08.2023).
6. Донченко С. Конспект лекцій з дисципліни «Історія та культура України» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня усіх форм навчання усіх напрямів підготовки. URL : <https://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/15/7-16-kl19.pdf> (дата звернення: 24.08.2023).
7. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. URL : <https://histua.com/istoriya-ukraini> (дата звернення: 24.08.2023).
8. Історія України: Конспект лекцій / О.П. Гужва. та ін. Харків : УкрДАЗТ, 2014. 73 с. URL : <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/7233/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9.pdf> (дата звернення: 24.08.2023).
9. Книги та підручники з історії України. URL : <https://histua.com/knigi> (дата звернення: 24.08.2023).
10. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Історія України» для студентів I курсів усіх спеціальностей. URL : <https://uahistory.co/lesson/ukraine-history-opornii-konspekt-leczii/> (дата звернення: 24.08.2023).
11. Хмарський В. М. Історія України : конспект лекцій. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 118 с. URL : http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/25019/1/Khmarskyi_history.pdf (дата звернення: 24.08.2023).

Теми для рефератів, презентацій, есе, доповідей

1. Жінка-митець в українській культурі ХІХ століття. Особливості художнього світосприйняття.
2. Російська імперія в Кримській війні
3. Причини Першої та Другої революції
4. Перша світова війна
5. Громадянська війна на території колишньої російської імперії
6. Національно-визвольна боротьба українського народу
7. Українська мова та національна культура. Проблеми існування
8. Національна ідея у філософському світогляді М. Драгоманова
9. Роль М. Грушевського у національно-культурному розвитку народу
10. Архітектура класицизму в Україні ХІХ століття

ТЕМА 8.

Соціально-політичні та культуротворчі процеси в Україні (20 – 80-х рр. XX ст.).

Зміст теми. Соціально-економічне і політичне становище України на початку 20-х років. Перехід до нової економічної політики. Мета і цілі НЕПу. Голод 1921- 1923 рр. на півдні України: причини і наслідки. Курс центрального партійно-державного керівництва на ліквідацію незалежності національних республік. «Автономізація» незалежних республік під виглядом утворення нової федерації – СРСР. Перші наслідки входження УСРР до складу Радянського Союзу. Конституція СРСР 1924 р. НЕП у промисловості. Суть господарського розрахунку. Трестування промисловості. Природа радянського тоталітарного режиму. Роль в ньому профспілок, комнезамів, комсомолу. Феномен «націонал-ухильництва». Політика коренізації, її особливості і наслідки. Досягнення і прорахунки українізації. Згорання нової економічної політики. Курс на «розгорнуте будівництво соціалізму по всьому фронту». Проблема темпів індустріалізації. Хлібозаготівельна криза 1928-1929 рр. Поворот до суцільної колективізації. Голодомор 1933 р. і його наслідки. Українізація 20-х рр. XX ст. та українська культура. Розвиток освіти. Діяльність Всеукраїнської академії наук. Розмаїття літературного життя: «Плуг» (А. Головка, П. Панч та ін.), «Гарт» (П. Тичина, В. Сосюра, М. Хвильовий та ін.), ВАПЛІТЕ, «Молодняк», ВУСПП, «неокласики» (М. Рильський, М. Зеров, П. Пилипович та ін.), «Авангард» тощо). Літературна дискусія 1925-1928 рр. Лесь Курбас. Драматургія М. Куліша. Український мистецький авангард (К. Малевич, О. Архипенко, В. Татлін, А. Петрицький, О. Екстер, О. Богомазов, М. Бойчук та ін.). Становище на західноукраїнських землях у міжвоєнний період. Українське питання в політиці Польщі, Румунії, Чехословаччини. Головні політичні партії і організації українського національно-визвольного руху. Організація українських націоналістів. Роль греко-католицької церкви в суспільно-політичному житті Західної України. Мюнхенська змова і доля Карпатської України. Пакт Молотова-Ріббентропа. Початок Другої світової війни. Вступ Червоної армії на територію Західної України. Територіальні вимоги радянського керівництва до Румунії. Включення основної частини західноукраїнських земель до складу УРСР та їх радянізація. Напад Німеччини та її союзників на СРСР. Катастрофічні поразки 1941 р. Оборона Києва, Одеси і Севастополя. Бої за Донбас. Початок боротьби в тилу ворога. Генеральний наступ гітлерівських військ влітку 1942 р. на півдні. Німецький окупаційний режим. План «Ост». Адміністративний устрій окупованої України. Розгортання радянського і націоналістичного партизанського руху проти окупантів. Діяльність комуністичного підпілля і радянських партизанів. Утворення Української Повстанської Армії. Нова програма і тактика Організації українських націоналістів. Перемога Червоної армії під Сталінградом. Початок визволення території України. Розгортання наступу на Лівобережну Україну після Курської битви. Битва за Дніпро. Бої на Правобережжі і в західних областях. Взаємовідносини радянських партизанів з ОУН-

УПА. Перехід націоналістів до тактики двофронтової боротьби. Завершення боїв за Україну восени 1944 р. Початок відбудовчих робіт. Особливості відбудови народного господарства України в умовах війни. Демографічні наслідки війни. Вклад українського народу в розгром нацистської Німеччини. Включення УРСР у світову політику як однієї з фундаторів і членів ООН. Участь української делегації в Паризькій мирній конференції 1947 року. Завершення збирання основних етнічних земель українського народу в межах єдиної держави. Відмова Сталіна від української етнічної території на захід від «лінії Керзона». Операція «Вісла». Напівпримусовий обмін населенням між Україною і Польщею. Труднощі відбудови народного господарства. Відбудова народного господарства. Голод 1946-1947 рр. Насильницька колективізація в західних областях України. Нова смуга масових репресій проти громадян України. Радянізація західноукраїнських областей. Львівський церковний собор 1946 р. і ліквідація української греко-католицької церкви. Підпільно-партизанська боротьба ОУН-УПА з тоталітарним ладом. Ідеологічний наступ сталінщини на спроби культурно-національного відродження. Л.М. Каганович в Україні. «Ждановщина». «Лисенківщина». Чистка національних кадрів. Україна після смерті Сталіна. Ідеологічна кампанія з нагоди 300-річчя Переяславської ради. Передача Кримської області до складу УРСР: мотиви і правова основа. Спроби лібералізації політичного режиму. Критика культу особи Сталіна. Початок реабілітації жертв сталінських репресій. Реформи М.С. Хрущова, їх суперечливий і непослідовний характер, загальна спрямованість і значення. Заходи щодо удосконалення управління і модернізації промисловості. Спроби подолання кризи в сільському господарстві. Участь України в освоєнні східних регіонів СРСР і цілинних земель. Поява дисидентів в Україні. Зародження руху «шістдесятників», їх роль у національно-культурному житті. Переміни в кремлівському керівництві у жовтні 1964 р. та їх наслідки для України. Реформа Косигіна середини 1960-років, їх згортання консерваторами в партійно-державному керівництві. Екстенсивний розвиток сільського господарства, шкідливість кампанії щодо ліквідації «неперспективних» сіл. Дальше обмеження прав України. В.В. Щербицький як провідник русифікаторської політики центру. Україна в єдиному народногосподарському комплексі СРСР. Політичні репресії 60-70-х років. Посилення реакції в духовному житті. Поглиблення нігілістичного ставлення до національної самобутності українського народу. Спотворення історії України. Розгортання правозахисного і дисидентського руху. Репресивні дії органів КДБ. Загострення гальмівних процесів у соціально-економічному та суспільнополітичному розвитку України. Негативні явища у культурному розвитку України у роки «застою». Втрата національної своєрідності в архітектурі містобудування. Реформи М.С. Горбачова. Суспільство на шляхах прискорення, перебудови, гласності. Економічна політика центрального уряду і Україна. Чорнобильська катастрофа та її наслідки. Відновлення критики сталінізму. Зростання політичної активності народу. Гальмування перебудовчих процесів в Україні. Національне пробудження українського народу. Реабілітація політичних в'язнів. Викриття злочинів тоталітарного режиму. Народження Народного руху України і перетворення його в опозиційну до КПРС силу. Перші кроки в демократизації суспільно-політичного життя і утворення нових політичних

партій та громадських об'єднань. Реформа виборчої системи. Вибори до Верховної Ради УРСР. Формування парламентської опозиції – «Народної ради».

Ключові поняття теми: НЕП, голодомор, СРСР, УСРР, УРСР, федералізація, автономізація, тоталітаризм, терор, репресії, Розстріляне відродження, ВАПЛІТЕ, Пакт Молотова-Ріббентрона, Друга світова війна, ждановщина, лисенківщина культ особи, XX з'їзд КПРС, відлига, застій, перебудова, гласність, ЧАЕС, НРУ.

Тема самостійної роботи:

Соціальні, політичні та культурні перетворення
в Україні на протязі 20-80-х рр. XX ст.

Питання, що потрібно освітити в самостійній роботі:

1. НЕП та його наслідки
2. Голодомори в СРСР: порівняльний аналіз
3. Розстріляне відродження
4. Передумови та перебіг і наслідки Другої світової війни
5. Розвінчання культу особи. Відлига
6. Застій: епоха неосталінізму
7. Перебудова, гласність, аварія на ЧАЕС
8. НРУ та його значення
9. Доля українського митця у XX столітті.
10. Більшовики й українська інтелігенція.
11. Загальнолюдське та національне у творчості шістдесятників.
12. Місце та роль О. Довженка у світовому кінематографі.
13. Українська церква в умовах радянського тоталітаризму.

Література для підготовки:

1. Новітня історія України (1900–2000): навч. посіб. / А.Г. Слюсаренко та ін. Київ : Вища школа, 2002. 719 с.

2. Огієнко І. Коротка історія культурного життя українського народу: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 141 с.
3. Остафійчук В.Ф. Історія України: сучасне бачення: навч. посіб. Київ : Знання-Прес, 2002. 348 с.
4. Політична історія України: навч. посіб. / Є.О. Бондарєв та ін. Київ : ВЦ «Академія», 2002. 488 с.
5. Гавриленко І. Конспект лекцій з історії України. URL : <https://histua.com/knigi/konspekt-lekcij-z-istoriya-ukraini> (дата звернення: 24.08.2023).
6. Донченко С. Конспект лекцій з дисципліни «Історія та культура України» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня усіх форм навчання усіх напрямів підготовки. URL : <https://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/15/7-16-kl19.pdf> (дата звернення: 24.08.2023).
7. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. URL : <https://histua.com/istoriya-ukraini> (дата звернення: 24.08.2023).
8. Історія України: Конспект лекцій / О.П. Гужва. та ін. Харків : УкрДАЗТ, 2014. 73 с. URL : <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/7233/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9.pdf> (дата звернення: 24.08.2023).
9. Книги та підручники з історії України. URL : <https://histua.com/knigi> (дата звернення: 24.08.2023).
10. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Історія України» для студентів I курсів усіх спеціальностей. URL : <https://uahistory.co/lesson/ukraine-history-opornii-konspekt-leczii/> (дата звернення: 24.08.2023).
11. Хмарський В. М. Історія України : конспект лекцій. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 118 с. URL : http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/25019/1/Khmarskyi_history.pdf (дата звернення: 24.08.2023).

Теми для рефератів, презентацій, есе, доповідей

1. Голодомор 1932 – 1933 геноцид українського народу
2. XX з'їзд КПРС. Розвінчання культу особи Сталіна
3. УРСР в добу відлиги
4. УРСР в епоху застою
5. Перебудова та її наслідки в УРСР
6. Аварія на ЧАЕС

7. Доля українського митця у XX столітті
8. Більшовики й українська інтелігенція
9. Загальнолюдське та національне у творчості шістдесятників
10. Місце та роль О. Довженка у світовому кінематографі
11. Українська церква в умовах радянського тоталітаризму

ТЕМА 9.

Історико-культурні процеси в Україні в умовах незалежності (90-ті рр. XX – початок XXI ст.).

Зміст теми. Прийняття Декларації про державний суверенітет України. Курс національно-демократичних сил на утвердження державної та економічної незалежності республіки, утворення самостійної держави. Спроба серпневого (1991 р.) перевороту у Москві та його наслідки для України. Загальноукраїнський референдум 1 грудня 1991 р. і вибори Президента України. Створення правової бази розвитку України як демократичної держави. Зміцнення державних кордонів. Формування Збройних сил і Військово-морського флоту, Національної гвардії, Служби безпеки, митної служби. Запровадження національної грошової одиниці та інших інститутів державності. Класифікація політичних партій і об'єднань, їх платформи у виборах до Верховної Ради України 1994 року. Кампанія 1994 р. по виборах Президента України. Обрання Президентом Л.Д. Кучми. Його соціально-економічна та політична платформа. Кроки по її реалізації. Прийняття Конституції України. Концепція зовнішньої політики України. Участь України у миротворчих процесах ООН, у програмі «Партнерство заради миру», в діяльності Ради Європи. Україна у складі Співдружності незалежних держав. Українська діаспора на сучасному етапі. Криза політичної влади 2000-2004 р. Вибори Президента України 2004 р. Наростання політичного протистояння Сходу-Заходу. Роль країн Європи, США і Росії в політичних подіях в Україні 2004 р. Обрання Президентом В. Ющенка. Криза урядових структур 2006-2007 рр. Вибірчі ініціативи Президента В. Ющенка. Культурні процеси в Україні після здобуття незалежності. Основи законодавства про культуру, мови, освіту. Входження України до єдиного європейського та світового освітнього простору. «Революція Гідності». Окупація Кримського півострова. Початок АТО. Повномасштабна війна РФ проти України. Сучасний стан розвитку культури. Національна культура в умовах війни. Відображення трагедії війни у культурному житті. Проблеми національної самоідентифікації українців. Повернення до української культури творчої та художньої спадщини визначних діячів та представників діаспори. Проблеми розвитку української культури на сучасному етапі. Необхідність реформування культурної політики. Українська культура – самобутнє явище світової культури.

Ключові поняття теми: *декларація суверенітет, незалежність, Україна, ЗСУ, Конституція, зовнішня політика, влада, опозиція, вибори, РФ, Помаранчева революція, Революція гідності, АТО, агресія, окупація, повномасштабна війна.*

Тема самостійної роботи:

Політичні та культурні процеси в умовах незалежності.

Питання, що потрібно освітити в самостійній роботі:

1. Процес здобуття Україною незалежності
2. Конституційний процес в Україні
3. Вибори 2004. Помаранчева Революція
4. Революція Гідності. Анексія РФ Кримського півострова
5. Антитерористична операція на Сході України
6. Повномасштабна війна РФ проти України
7. Російська агресія в культурі та мистецтві
8. Художня культура України у добу незалежності.
9. Культура та політика. Особливості взаємодії.
10. Художньо-масові форми дозвілля в Україні та розвиток професійного мистецтва.
11. Роль Т. Шевченка у духовному відродженні нації (2004, 2014 рр..).
12. Петриківський розпис: традиція та сучасність.
13. Крим в культурі татарського народу та українців.
14. Культура України в умовах війни.

Література для підготовки:

1. Бойко О.Д. Історія України: навч. посіб. 8-є вид., доповн. Київ : Академвидав, 2021. 640 с.
2. Дорошко М. Історія України. Курс лекцій: навч. посіб. Київ : Самміт-Книга, 2021. 472 с.
3. Історія світової та української культури: навч. посіб. / В. А. Гречко та ін. Київ : Літера, 2002. 463 с.
4. Історія та культура України: навч. посіб. / О. С. Каденюк та ін. Кам'янець-Подільський : ПДАТУ. 2018. 311 с.
5. Гавриленко І. Конспект лекцій з історії України. URL : <https://histua.com/knigi/konspekt-lekcij-z-istoriya-ukraini> (дата звернення: 24.08.2023).
6. Донченко С. Конспект лекцій з дисципліни «Історія та культура України» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня усіх форм навчання усіх напрямів підготовки. URL : <https://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/15/7-16-kl19.pdf> (дата звернення: 24.08.2023).

7. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. URL : <https://histua.com/istoriya-ukraini> (дата звернення: 24.08.2023).
8. Історія України: Конспект лекцій / О.П. Гужва. та ін. Харків : УкрДАЗТ, 2014. 73 с. URL : <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/7233/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9.pdf> (дата звернення: 24.08.2023).
9. Книги та підручники з історії України. URL : <https://histua.com/knigi> (дата звернення: 24.08.2023).
10. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Історія України» для студентів I курсів усіх спеціальностей. URL : <https://uahistory.co/lesson/ukraine-history-opornii-konspekt-leczii/> (дата звернення: 24.08.2023).
11. Хмарський В. М. Історія України : конспект лекцій. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 118 с. URL : http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/25019/1/Khmarskyi_history.pdf (дата звернення: 24.08.2023).

Теми для рефератів, презентацій, есе, доповідей

1. Конфлікт на острові Тузла між Україною та РФ
2. Причини та наслідки Помаранчевої Революції
3. Причини Революції Гідності
4. Окупація Кримського півострова РФ
5. Агресія РФ на Сході України. Початок АТО
6. Україна в умовах повномасштабної війни з РФ
7. Художня культура України у добу незалежності
8. Культура та політика. Особливості взаємодії
9. Художньо-масові форми дозвілля в Україні та розвиток професійного мистецтва
10. Роль Т. Шевченка у духовному відродженні нації (2004, 2014 рр.)
11. Петриківський розпис: традиція та сучасність

Самостійна робота:

Підготовка до підсумкового заняття (іспиту)

Питання до іспиту

1. Зародження життя на теренах України. Культура первісних людей.
2. Досягнення трипільців в господарстві (землеробство, кераміка, будівництво).
3. Охарактеризувати кочові племена в Україні та їх культуру.
4. Східнослов'янські племена та заснування Києва полянами.
5. Історія Київської Русі за князювання Олега, Ігоря, Ольги та Святослава.
6. Розквіт Київської Русі за часів Володимира Великого і Ярослава Мудрого.

Розкрити релігійні та культурні досягнення.

7. Вплив монголо-татарської навали на остаточний занепад Київської Русі.
8. Історія Галицько-Волинської держави, особливості культури.
9. Стан українських земель у складі ВКЛ, Польщі та інших держав в XIV ст.
10. Історія виникнення Запорізької Січі, її устрій, господарство та культура.
11. Причини та передумови Національно-визвольної війни, її характер. Перші битви.
12. Укладання українсько-московського договору 1654 р. Б. Хмельницьким. «Березневі статті».
13. Доба Руїни в історії козацької держави.
14. Доба гетьманування І.Мазепи, його політична та культурна діяльність.
15. Дайте оцінку подіям ліквідації Гетьманщини і Запорізької Січі.
16. Ознаки та приклади зародження нової української літератури наприкінці XVIII ст.
17. Суспільно-політичні рухи в другій пол. XIX ст на західноукраїнських землях (москвофіли, народовці, радикали).
18. Діяльність та програмні документи Кирило-Мефодіївського братства.
19. Буржуазні реформи 60-70-х років XIX ст. у наддніпрянській Україні. Розкрити умови скасування кріпацтва.

20. Громадівський рух України в др. половині XIX ст. Валуєвський циркуляр. Емський указ.
21. Події в Україні під час революції 1905-1907 рр.
22. Стан України в роки Першої світової війни.
23. Бойовий шлях УСС в роки Першої світової війни.
24. Дайте історичну оцінку I - IV Універсалам ЦР та умовам їх прийняття.
25. Культурні досягнення в добу Гетьманату П. Скоропадського 1918 р.
26. Західноукраїнська Народна республіка (ЗУНР). Історичне значення Акту Злуки 22 січня 1919 р.
27. «Воєнний комунізм і НЕП» (порівняльний аналіз).
28. Радянська політика коренізації в Україні та її вплив на розвиток української літератури.
29. Причини та наслідки голодомору в 1932-1933 рр.
30. Успіхи і труднощі індустріалізації в УРСР.
31. Рух опору в Україні в роки Великої Вітчизняної війни.
32. Основні події визволення України в роки Другої світової війни.
33. Культурні та наукові досягнення українців в роки Другої світової війни.
34. Розкрити значення ждановщини в післявоєнній відбудові Радянської України.
35. Десталінізація. Лібералізація. «Культ особи Сталіна».
36. Опозиційний характер дисидентського руху в Україні.
37. Вплив шістдесятників на загальний розвиток культури в Радянській Україні.
38. Концепція зовнішньої політики незалежної України.
39. Державотворчі процеси в Україні в 1990-х роках.
40. Досягнення за роки незалежності України в галузі науки, культури та спорту.
41. Причини та наслідки Помаранчевої Революції та Революції Гідності.
42. Війна РФ проти України. Відображення подій в вітчизняній культурі.

Додаткові теми для рефератів і презентацій

1. Зникнення неандертальців. Неандертальська проблема в історії
2. Православний і католицький світи причини протистояння
3. Київська Русь у дослідження вітчизняних і зарубіжних істориків

4. Козацька доба в працях науковців і літераторів
5. Нищення української ідентичності і державності російським царизмом
6. Махновський рух в Україні. Причини поразки української революції
7. Створення УСРР окупація українського народу
8. Голодомор 1932 – 1933 геноцид, знищення нації
9. Втрати УРСР в роки Другої світової війни ціна перемоги
10. Повоєнний голод, вивезення українського хліба за кордон
11. Хрущовська відлига та послаблення тоталітарного ладу
12. Неосталінізм консервація існуючого режиму в добу Л. Брежнєва
13. Вбивчий атом. Вибух на ЧАЕС реакція влади та наслідки
14. Заколот ДКНС і розпад СРСР
15. Росія-Україна від співпраці до війни. Особливості російського шовінізму.
16. Українське професійне музичне мистецтво (творчість українського композитора. За вибором здобувача).
17. Українська література як невід’ємна складова світового культурного процесу.
18. Інтеграція сучасної української освіти у загальноєвропейський освітній простір.
19. Проблеми українського мовно-культурного середовища на сучасному етапі.
20. Збереження української етнічної культури в умовах глобалізації.
21. Молодіжна субкультура: цінності та норми.
22. Культурна соціалізація молодшої людини.
23. Модернізаційні процеси в сучасній українській культурі.
24. Сімейна культура в сучасній Україні.
25. Культура міжособистісного діалогу в сучасній Україні.
26. Культура соціального діалогу в сучасній Україні.
27. Моральна культура в сучасній Україні.
28. Молодіжна культура в сучасній Україні.
29. Правова культура в сучасній Україні.
30. Культура діалогу між поколіннями в сучасній Україні.
31. Проблема збереження культурної та історичної пам’яті в Україні.
32. Традиції та інновації в культурі сучасної України.
33. Проблема соціальної єдності та особистісної унікальності в культурі України.

Видатні постаті України. Теми презентацій

1. Іван Котляревський – поет та письменник
2. Тарас Шевченко – легенда української поезії
3. Іван Франко – вічний революціонер
4. Леся Українка – зірка української поезії
5. Михайло Драгоманов – батько українського громадського руху
6. Михайло Грушевський – історик і політичний діяч
7. Андрей Шептицький – митрополит УГКЦ
8. Симон Петлюра – борець за українську державність
9. Володимир Винниченко – романтик української політики
10. Дмитро Донцов – батько інтегрального націоналізму
11. Павло Скоропадський – останній гетьман України
12. Микола Хвильовий в українській історії та літературі
13. Степан Бандера – залятий ворог Москви
14. Петро Шелест та його діяльність в Україні
15. Левко Лук'яненко – в'язень радянських концтаборів
16. В'ячеслав Чорновіл – незламний борець
17. Василь Стус – жертва радянського режиму
18. Ліна Костенко – жива легенда
19. Леонід Кучма – політична діяльність
20. Віктор Ющенко і Помаранчева Революція
21. Петро Порошенко – бізнесмен і політик
22. Володимир Зеленський від шоумена до президента
23. Валерій Залужний – отаман ЗСУ
24. Марія Костянтінівна Башкірцева (1858 – 1884) – українська і французька художниця, майстриня жанрового живопису, скульпторка та письменниця.
25. Мико́ла Корні́лович Пимоне́нко (1862 – 1912) – український художник-живописець
26. Білоку́р Кате́ріна Васи́лівна (1900 – 1961) – українська художниця, майстриня народного декоративного живопису.
27. Ма́рія Оксе́нтіївна Примаче́нко (1908 – 1997) – українська народна художниця.

28. Тетя́на Нілі́вна Яблóнська (1917 – 2005) – українська художниця-живописець

Народні промисли. Теми презентацій

1. Петриківський розпис.
2. Кролевецьке переборне ткацтво.
3. Символіка та кольори української вишивки.
4. Бортництво (збирання меду диких бджіл)
5. Ковальство і гончарство
6. Українське лозоплетіння.
7. Писанкарство.

Історія збройної справи та українського національного одягу і побуту

Теми презентацій

1. Зброя Київської Русі
2. Одяг і їжа Київської Русі
3. Зброя і побут рядового козака
4. Особливості побуту козацької старшини
5. Шлюбні традиції українців
6. Статус української жінки в суспільстві
7. Жінки в Першій та Другій світовій війні
8. Сучасна зброя ЗСУ
9. Становище жінки і дитини в умовах повномасштабної війни РФ проти України
10. Український одяг різних областей України (на вибір здобувача)

Критерії оцінювання самостійної роботи здобувача

Форми контролю самостійної роботи здобувача: перевірка конспектів (паперових чи електронних), усне опитування.

В процесі проведення контрольних заходів викладач оцінює:

- рівень засвоєння навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання;
- вміння використовувати теоретичні знання при виконанні практичних задач;

- обґрунтованість та логічність викладення самостійно вивченого матеріалу;
- повноту розкриття теми дослідження;
- оформлення матеріалів згідно з висунутими вимогами.

Критерії оцінювання реферату. Викладене розуміння реферату як цілісного авторського тексту визначає критерії його оцінювання: обґрунтованість вибору джерел; ступінь розкриття сутності питання; дотримання вимог до оформлення.

Ступінь розкриття сутності питання:

- а) відповідність плану темі реферату;
- б) відповідність змісту й плану реферату;
- в) повнота й глибина знань з теми;
- г) обґрунтованість способів і методів роботи з матеріалом;
- е) уміння узагальнювати, робити висновки, зіставляти різні точки зору по одному питанню (проблемі).

Обґрунтованість вибору джерел:

- а) оцінка використаної літератури: чи розглянуті найбільш відомі роботи з теми дослідження (у т.ч. журнальні публікації останніх років, останні статистичні дані, довідки й т.д.).

Дотримання вимог до оформлення:

- а) правильність оформлення посилання на використану літературу, список літератури;
- б) оцінка грамотності й культури викладу (у т.ч. орфографічної, пунктуаційної, стилістичної культури), володіння термінологією;
- в) дотримання вимог до обсягу реферату.

Критерії оцінювання презентації

При оцінці презентації враховуються такі позиції:

Зміст

Розкрито всі аспекти теми

Матеріал викладений у доступній формі

Слайди розташовані в логічній послідовності

Заключний слайд із висновками

Бібліографія з перерахуванням всіх використаних ресурсів

Елементи оформлення

Зміна слайдів

Дизайн

Анімація: стандартні, установка ефектів при зміні слайдів, Графіки, діаграми, малюнки

Елементи творчості, оригінальність і винахідливі приклади.

Критерії оцінювання повідомлення та есе.

Подання власної точки зору (позиції, ставлення) при розкритті проблеми.

Розкриття проблеми на теоретичному рівні (у порівнянні і з обґрунтуваннями).

Логіка в аргументації свої точки зору, врахування реальних обставин суспільного життя та власного життєвого досвіду.

Оригінальність підходу до вирішення проблем.

Узгодженість в тексті ключових тез та аргументів.

Несуперечність особистісних суджень.

Рівень знань оцінюється:

«відмінно» / «зараховано» А – від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

«добре» / «зараховано» В – від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями

до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

«добре» / «зараховано» C – від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

«задовільно» / «зараховано» D – від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

«задовільно» / «зараховано» E – від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

«незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

«незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100- бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	Залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	Зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C		
64-73 (5)	D	Задовільно	

60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	не зараховано
1-34 (2)	F		

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бойко О.Д. Історія України: навч. посіб. 8-є вид., доповн. Київ : Академвидав, 2021. 640 с.
2. Дорошко М. Історія України. Курс лекцій: навч. посіб. Київ : Самміт-Книга, 2021. 472 с.
3. Історія світової та української культури: навч. посіб. / В. А. Гречко та ін. Київ : Літера, 2002. 463 с.
4. Історія та культура України: навч. посіб. / О. С. Каденюк та ін. Кам'янець-Подільський : ПДАТУ. 2018. 311 с.
5. Історія України: Курс лекцій: У 2 кн. Кн. 2: XX ст. / Л.Г. Мельник та ін. Київ : Либідь, 1992. 464 с.
6. Історія України: Курс лекцій: У 2-х кн. Кн. 1: Від найдавніших часів до кінця XIX ст. / Л.Г. Мельник та ін. Київ : Либідь, 1991. 576 с.
7. Історія України: навч. посіб. / М. О. Скрипник та ін. Київ : Центр навчальної літератури, 2003. 367 с.
8. Історія України: навч. посіб. / В.Ф. Верстюк та ін. Київ : Альтернативи, 2002. 472 с.
9. Історія України: нове бачення : у 2-х т. / О.І. Гуржій, та ін. Т. 1. Київ : Україна, 1995. 350 с.
10. Історія України: нове бачення: У 2-х т. / В.Ф. Верстюк та ін. Т. 2. Київ : Україна, 1996. 494 с.
11. Історія української культури / За загал. ред. І. Крип'якевича. Київ : Либідь, 2002. 656 с.
12. Історія української культури / За ред. О. Павлова. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 368 с.

13. Історія української культури у 5-ти т. Т. 1. Історія культури давнього населення України / Ю. С. Асєєв. та ін. Київ : Наукова думка, 2001. 1134 с.
14. Історія української культури у 5-ти т. Т. 2. Українська культура XIII – першої половини XVII ст. / В. С. Александрович. та ін. Київ : Наукова думка, 2001. 846 с.
15. Історія української культури у 5-ти т. Т. 3. Українська культура другої половини XVII – XVIII ст. / В. С. Александрович та ін. Київ : Наукова думка, 2003. 1246 с.
16. Історія української культури у 5-ти т. Т. 4. Кн. 1. Українська культура XIX ст. / А.Ф. Артюх. та ін. Київ : Наукова думка, 2008. 1008 с.
17. Історія української культури у 5-ти т. Т. 4. Кн. 2. Українська культура XIX ст. / А.Ф. Артюх. та ін. Київ : Наукова думка, 2005. 1294 с.
18. Історія української культури: підручник / за ред. О.Павлової, Т.Мельничук. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 340 с.
19. Історія української та зарубіжної культури / За ред. С. М. Клапчука, В. Ф. Остафійчука. Київ : Знання, 2002. 351 с.
20. Каденюк О.С., Нестеренко В. А., Завадська І.М., Практикум «Історія та культура України»: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів освіти : Кам'янець-Подільський, 2019. 191 с.
21. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура: підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 584 с.
22. Лекції з історії світової та вітчизняної культури: навч. посіб. / За ред. проф. А. Яртися та проф. В. Мельника. Львів : Світ, 2005. 568 с.
23. Новітня історія України (1900–2000): навч. посіб. / А.Г. Слюсаренко та ін. Київ : Вища школа, 2002. 719 с.
24. Огієнко І. Коротка історія культурного життя українського народу: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 141 с.
25. Остафійчук В.Ф. Історія України: сучасне бачення: навч. посіб. Київ : Знання-Прес, 2002. 348 с.
26. Політична історія України: навч. посіб. / Є.О. Бондарєв та ін. Київ : ВЦ «Академія», 2002. 488 с.

27. Рибалка І.К. Історія України: У 2-х ч. Ч. 1: Від найдавніших часів до кінця XVIII століття: підручник. Харків : Основа, 1995. 446 с.
28. Рибалка І.К. Історія України: У 2-х ч. Ч. 2: Від початку XIX століття до лютого 1917 року: підручник. Харків : Основа, 1997. 479 с.
29. Станіславська К. Мистецькі форми сучасної видовищної культури. Київ : Стилос, 2020. 272 с.
30. Шейко В.М. Історія української культури: навч. посіб. Київ : Кондор, 2006. 264 с.

Допоміжна

1. Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів досьогодення: Хронологічний довідник. Київ : Наукова думка, 1995. 687 с.
 2. Гісем О.В., Мартинюк О.О., Трухан О.Ф. Історія України в таблицях. Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2006. 480 с.
 3. Грушевський М.С. Ілюстрована історія України. Київ : Наукова думка, 1992. 549 с.
 4. Довідник з історії України: А–Я / За заг. ред. І. Підкови, Р. Шуста. 2-ге вид. Київ : Генеза, 2001. 1135 с.
 5. Дорошенко Д.І. Нарис історії України. Львів : Світ, 1991. 576 с.
 6. Історія України: навч.-метод. посіб. для семінарських занять / В.М. Литвин. Київ : Знання-Прес, 2006. 460 с.
 7. Історія України: навч. посіб. / За ред. Г.Д. Темка. Київ : Академія, 2001. 480 с.
 8. Калініченко В.В., Рибалка І.К. Історія України. Ч. III: 1917–2003 рр.: підручник. Харків : ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2004. 628 с.
 9. Котляр М., Кульчицький С. Довідник з історії України. Київ : Україна, 1996. 463 с.
 10. Котляр М., Кульчицький С. Шляхами віків: Довідник з історії України. Київ : Україна, 1993. 380 с.
 11. Крип'якевич І.П. Історія України. Львів : Світ, 1990. 520 с.
- Малий словник історії України / В. Смолій. та ін. Київ : Либідь, 1997. 464 с.

12. Нагаєвський І. Історія Української держави двадцятого століття. Київ : укр. письменник, 1993. 413 с.
13. Новий довідник: Історія України / Відп. ред. І. Сілакова. Київ : ТОВ «КАЗКА», 2006. 736 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://etnolog.org.ua/> – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського ПАНУ (дата звернення: 24.08.2023).
2. <http://elib.nplu.org/> – бібліотека «Культура України» (дата звернення: 24.08.2023).
3. <http://k-ua.net/> – сайт «Культура України» (дата звернення: 24.08.2023).
- http://kultura.ho.ua/books_ku.htm – Культурологічна бібліотека (дата звернення: 24.08.2023).
4. <http://mari.kiev.ua/> – Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України (дата звернення: 24.08.2023).
5. <http://poetry.uazone.net/> – бібліотека української поезії (дата звернення: 24.08.2023).
6. <http://izbonyk.org.ua/> – бібліотека текстів з історії української культури, першоджерела з історії української літератури та мови, історії України (дата звернення: 24.08.2023).
7. Гавриленко І. Конспект лекцій з історії України. URL : <https://histua.com/knigi/konspekt-lekcij-z-istoriya-ukraini> (дата звернення: 24.08.2023).
8. Донченко С. Конспект лекцій з дисципліни «Історія та культура України» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня усіх форм навчання усіх напрямів підготовки. URL : <https://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/15/7-16-kl19.pdf> (дата звернення: 24.08.2023).
9. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. URL : <https://histua.com/istoriya-ukraini> (дата звернення: 24.08.2023).

10. Історія України: Конспект лекцій / О.П. Гужва. та ін. Харків : УкрДАЗТ, 2014.
73 с. URL : <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/7233/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9.pdf> (дата звернення: 24.08.2023).
11. Книги та підручники з історії України. URL : <https://histua.com/knigi> (дата звернення: 24.08.2023).
12. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Історія України» для студентів I курсів усіх спеціальностей. URL : <https://uahistory.co/lesson/ukraine-history-opornii-konspekt-leczii/> (дата звернення: 24.08.2023).
13. Хмарський В. М. Історія України : конспект лекцій. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 118 с. URL : http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/25019/1/Khmarskyi_history.pdf (дата звернення: 24.08.2023).

ДОДАТКИ

Додаток 1

Приклад оформлення титульного аркушу реферату

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Реферат на тему:

«Іван Мазепа як культурний діяч»

Виконала: Міть Олена,
здобувачка 1 курсу спеціальності
«Психологія»

Керівник: Панасюк. В. А.,
кандидат політичних наук, доцент
кафедри мистецтвознавствата
загальногуманітарних дисциплін

Одеса 2023

Додаток 2

Приклад оформлення титульного слайду презентації

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Презентація на тему:

«Символіка та кольори української вишивки»

Виконала: Сидоренко Ганна, здобувачка 2 курсу спеціальності «Економіка»

Керівник: Семко Я. С., кандидат філософських наук,
доцент кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін

Одеса – 2023

Додаток 3

Правила оформлення списку літератури для рефератів, презентацій, есе, доповідей

ПРИКЛАДИ**ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ****СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**

з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015

«Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги	<i>Паперові джерела</i>
Один автор	1. Дичківська О. О. Інноваційний менеджмент : конспект лекцій. Київ : ДІА, 2018. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Історія України. Львів, 2017. 153 с. 3. Лазор О. Я. Державне управління у сфері реалізації екологічної політики в Україні: організаційно-правові засади : монографія. Львів : Ліга-Прес, 2003. 542 с.
Два або три автори	1. Мартиненко З. Е., Макар І. В. Управління підприємством: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2017. 296 с. 2. Палеха В. І., Карпова П. В. Менеджмент організацій : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 120 с. 3. Тарнавська Г. Я., Марценюк Н. С., Герасимова Т. М. Фінанси : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2017. 412 с.
Чотири автори	1. Інновації : навч. посіб. / Гуревич Д. Т., Чекан О. С., Грибан О. М., Макарова В. В. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 389 с.
П'ять і більше авторів	1. Операційний менеджмент : підручник / С. М. Поплавська та ін. Київ : ЦУЛ, 2011. 267 с
Без автора	1. Етнографія : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Гарапка; уклад. А. І. Гарапка. Київ : ЦУЛ, 2018. 320 с.
Багатотомні видання	1. Дендрофлора України. В 12 т. Т. 2. Дикорослі та культивовані дерева і кущі. Вип. 1. Покритонасінні / Л.І. Перхоменко. Київ : Наукова думка, 2012. 200 с.
Автореферати дисертацій	1. Петров О. Г. Музикотерапія : автореф. дис. ... канд. псих. наук : 12.00.06. Київ, 2009. 40 с.

Дисертації	1. Винниченко О. М. Контроль соціально-економічного розвитку промислових підприємств : дис.....д-ра екон. наук : 08.00.04. Київ, 2018. 344 С
------------	--

Законодавчі документи	1. Конституція України : станом на 1 жовтня 2017 р. / Верховна Рада України. Київ : Право, 2017. 93 с. 2. Про вищу освіту : Закон України від 05.09.2016 р. № 2145-VIII. Голос України. 2016. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 3. Податковий кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 48-49. Ст. 536.
Стаття в журналі	1. Кучеренко О. О. Конституційні права людини і громадянина. <i>Часопис Київського університету права</i> . 2007. № 4. С. 88–92.
	Електронні джерела
Підручник і та навчальні посібники	1. Береговий, С. І. Українська культура у європейському та світовому вимірі : навч.-метод. посіб. 2-е вид., доп. з ілюстраціями. К. : НУХТ, 2014. 176 с. URL: http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/28987/1/Ukrainian%20culture%20in%20European%20and%20global%20dimension.pdf
Книги, монографії	1. Українка, Леся. Лісова пісня [Електронна копія] : 150 років від дня народж. Л. Українки. Харків : Фоліо, 2021. URL: https://elib.nlu.org.ua/view.html?id=14236 2. Особистісні детермінанти еколого-орієнтованої життєдіяльності : монографія / Ю.М. Швалб, О.Л. Вернік, О.О. Вовчик-Блакитна, О.В. РудоміноДусятська [та ін.]; за ред. Ю.М. Швалба. К.: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2018. 330 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/712888/1/ecopsy_mono_2018a.pdf
Словники та енциклопедії	1. Енциклопедичний словник символів культури України / за заг. ред. В.П. Коцура, О.І. Потапенка, В.В. Куйбіди. 5-е вид. Корсунь-Шевченківський: ФОП Гавришенко В.М., 2015. 912 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kotsur_Viktor/Entsyklopedychnyi_slovnnyk_symboliv_kultury_Ukrainy.pdf
Статті в журналах	1. Сенюра І. Зародження українського театру. <i>Жива вода</i> . №3-4 (206-207) квітень-травень 2012. URL: http://sde.org.ua/zmi/zvoda/item/2111-zarodjennya-ukrajinskogo-teatru.html?tmpl=component&print=1
Публікації в електронних виданнях	1. Дацюк С. Куди прямує українська культура? <i>Українська правда</i> . 13 лютого 2018. URL: https://blogs.pravda.com.ua/authors/datsuk/5a8296f03bcc6/
Без автора	1. Національний одяг українців: історія, традиції, символіка. UKRAIN. 27.04.2020. URL: https://ukrain.com/nacionalnij_odyag_ukrainsiv._istoriya-_tradicii-_simvolika.html

Навчальне видання

Яна Сергіївна Семко

Валентин Анатолійович Панасюк

ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

методичні рекомендації до самостійної роботи для здобувачів освітнього рівня

«бакалавр» для спеціальності 181 «Харчові технології»

Електронне видання

Міжнародний гуманітарний університет

Розміщено: репозитарій бібліотеки Національного університету

«Одеська юридична академія». 2023 р.

URL: : <https://hdl.handle.net/11300/26791>